2043 - 0433/0

17/04/97

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FAÇADES DONNANT SUR LA PLACE POELAERT, LA FAÇADE DONNANT SUR LA RUE AUX LAINES AINSI QUE LE VOLUME DES TOITURES DE L'HOTEL DE MERODE-WESTERLOO SIS RUE AUX LAINES 23 A BRUXELLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 26 janvier 1995 entamant la procédure de classement comme monument des façades et de la grille d'entrée donnant sur la place Poelaert, de la façade donnant sur la rue aux Laines ainsi que du volume des toitures de l'hôtel de Mérode-Westerloo sis rue aux Laines 23 à Bruxelles ;

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles émis le 27 avril 1995 ;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 20 novembre 1996 ;

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS AAN HET POELAERTPLEIN, DE GEVEL AAN DE WOLSTRAAT, EVENALS DE BEDAKING VAN HET DE MERODE-WESTERLOO HOTEL GELEGEN WOLSTRAAT 23 TE BRUSSEL.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikels 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 januari 1995 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de gevels en het inkomhekken die uitgeven op het Poelaertplein, van de gevel die uitgeeft op de Wolstraat, evenals het volume van de bedaking van het hotel de Mérode-Westerloo gelegen Wolstraat 23 te Brussel ;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel uitgebracht op 27 april 1995 ;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 20 november 1996 ;

Considérant que le propriétaire a transmis ses observations le 2 juin 1995 et que celles-ci peuvent être résumées comme suit : le classement du bien risquerait d'entraver le réaménagement de la place Poelaert et de l'entrée de la rue de la Régence, en cours d'étude ;

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit : la protection de l'hôtel de Mérode-Westerloo est au contraire une donnée fondamentale du nouvel aménagement en cours d'étude lequel doit être mis à profit pour mettre en valeur ce bâtiment exceptionnel ;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

ARRETE :

Article 1er - Sont classés comme monument, en raison de leur intérêt historique et artistique précisé dans l'annexe I du présent arrêté, les façades donnant sur la place Poelaert, la façade donnant sur la rue aux Laines ainsi que le volume des toitures de l'hôtel de Mérode-Westerloo sis rue aux Laines 23 à Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 8e division, section H, 4e feuille, parcelles nos 885 p, 885 m, 885 n.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Overwegende dat de eigenaar zijn opmerkingen op 2 juni 1995 heeft meegedeeld en dat deze als volgt kunnen worden samengevat : de bescherming van het goed dreigt de in onderzoek zijnde heraanleg van het Poulaertplein en van de ingang tot de Regentschapsstraat te belemmeren ;

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen tegemoet worden gekomen : de bescherming van het de Mérode-Westerloo hotel vormt integendeel een fundamenteel gegeven voor de in onderzoek zijnde heraanleg. Van deze heraanleg moet worden gebruik gemaakt om dit uitzonderlijk gebouw tot zijn recht te doen komen ;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

BESLUIT :

Artikel 1 - Worden beschermd als monument, wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit, de gevels aan het poelaertplein, de gevel aan de wolstraat, evenals de bedaking van het de Mérode-Westerloo hotel gelegen wolstraat 23 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 8de afdeling, sectie H, 4de blad, perceelen nrs 885 p, 885 m, 885 n.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat de wegen, gedeelten van de wegen evenals het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II bij dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 14.04.1994

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 14.04.1994

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FAÇADES DONNANT SUR LA PLACE POELAERT, LA FAÇADE DONNANT SUR LA RUE AUX LAINES AINSI QUE LE VOLUME DES TOITURES DE L'HOTEL DE MERODE-WESTERLOO SIS RUE AUX LAINES 23 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : 8e division, section H, 4e feuille, parcelles nos 885 p, 885 m, 885 n

Description sommaire

Hôtel formant un U autour d'une cour intérieure avec, sur la rue aux Laines, une façade de treize travées et de deux niveaux et demi sous bâtière, en brique de grand format et pierre blanche de style traditionnel et, sur la place Poelaert, une façade de huit travées en brique enduite à faux-joints et refends, de deux niveaux et demi sous bâtière, et pavillons d'angle.
La façade de la rue aux Laines est percée d'un portail de style Louis XV dans une travée décentrée et en très légère saillie. Celle de la place Poelaert s'ouvre par un portail en anse de panier et entablement classique.
Les fenêtres rectangulaires sont à harpes et des larmiers et cordons de pierre blanche soulignent l'horizontalité côté rue aux Laines. Côté place Poelaert, les fenêtres rectangulaires ont un encadrement stuqué.
Le pavillon de style néo-Renaissance, à gauche côté place Poelaert, a un rez-de-chaussée ajouré d'un portique.
Les façades donnant sur la cour intérieure sont elles aussi enduites. Une galerie de pierre bleue à arcades cintrées orne l'aile centrale ; un oriel agrémente l'aile sud.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique

Cette propriété constituait depuis le moyen âge un fief du duché de Brabant.
Ainsi que l'atteste une pierre scellée dans la cave de l'hôtel, c'est en 1618 que le duc Alexandre de Bournonville et son épouse Anne de Melun firent transformer plusieurs bâtiments qu'ils possédaient à front du *Wollen dries* - l'actuelle rue aux Laines - en un vaste palais de style Renaissance. En 1731, la famille revendit le bien qui passa par mariage à la famille de Mérode-Westerloo en 1778.
L'hôtel a laissé son empreinte dans l'histoire des arts figurés. Il est plusieurs fois représenté, entre autres dans un dessin de Cantagallina daté de 1613 et dans un tableau attribué à P. Snayers. Ces deux œuvres conservées aux Musées royaux des Beaux-Arts de Bruxelles montrent l'état du bien respectivement avant et après transformation.

A différentes époques, des personnalités qui ont laissé leur nom dans l'histoire ont occupé l'hôtel : Marie de Médici et Olympe Mancini, mère du prince Eugène de Savoie, au début et à la fin du XVIIe siècle, le comte de Cobenzl et le prince de Starhenberg qui, au XVIIIe siècle, administrèrent le pays sous le régime autrichien.

Outre son grand intérêt historique, l'hôtel, en dépit d'une série de transformations et d'aménagements ultérieurs, notamment au XIXe siècle et, pour la façade rue aux Laines, en 1955, conserve une indéniable valeur artistique. Il faut noter que la reconstruction de 1955 respecte la disposition originelle de la façade et que les aménagements du XIXe peuvent être considérés comme des apports valables selon les termes de la Charte de Venise.

L'un des tout derniers hôtels anciens de cette importance conservés à Bruxelles, l'hôtel de Mérode-Westerloo trouve en outre sa place dans l'ensemble du bâti d'origine de la rue aux Laines relativement bien conservé, en dépit de certaines démolitions.

Pour l'ensemble de ces raisons, le bien mérite le classement.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 14.04.1994

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE.

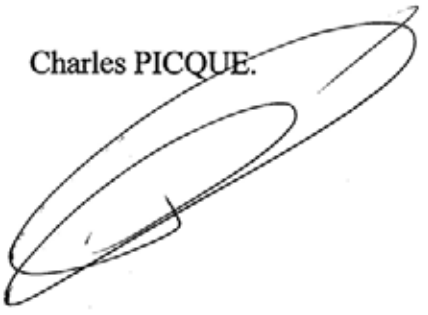

V.9605

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS AAN HET POELAERTPLEIN, DE GEVEL AAN DE WOLSTRAAT EN DE BEDAKING VAN HET DE MERODE-WESTERLOO HOTEL GELEGEN WOLSTRAAT 23 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : 8ste afdeling, sectie H, 4de blad, percelen nrs 885p, 885m, 885n

Beknopte beschrijving :

Hotel dat volgens een U-plan rond een binnenplaats is gebouwd. De gevel aan de Wolstraat, in grote bakstenen en natuursteen, werd opgetrokken in traditionele stijl en telt twee en een halve bouwlaag en dertien traveeën onder zadeldak. De gevel aan het Poelaertplein bestaat uit bepleisterde baksteen met imitatie- en schijnvoegen, telt twee en een halve bouwlaag en acht traveeën onder zadeldak en bezit twee hoekpaviljoenen.
De naar rechts afwijkende ingangstravee van de gevel van de Wolstraat is in licht risaliet en voorzien van een portaal in Lodewijk XV-stijl. Die van het Poulaertplein heeft een korfbogige ingang en een klassiek entablement.
De gevel aan de Wolstraat wordt verlicht door rechthoekige vensters in een hoekblok-omlijsting ; de gevel wordt horizontaal geleed door waterlijsten en kordons in natuursteen.
Aan het Poelaertplein hebben de rechthoekige vensters een omlijsting in stucwerk.
Het linker paviljoen in neorenaissancestijl heeft op de begane grond een portaal.
De gevels aan het binnenplein zijn eveneens bepleisterd. De middenvleugel wordt voorafgegaan door een galerij in blauwe hardsteen. De zuidelijke vleugel wordt opgeluisterd door een erker.

Waarde van het goed volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed

Historische en artistieke waarde

Dit eigendom vormt sinds de Middeleeuwen een leengoed van het hertogdom Brabant.
In 1618, zoals blijkt uit een in de kelder vastgemetselde steen, lieten de hertog Alexandre de Bournonville en zijn echtgenote Anne de Melun verschillende gebouwen uit hun bezit, die tegenover de *Wollen dries* - de huidige Wolstraat - waren gelegen, verbouwen tot een groot paleis in Renaissancestijl. De familie verkocht het goed in 1731. Via huwelijken kwam het terecht bij de familie de Mérode-Westerloo in 1778.
Het hotel heeft zijn stempel gedrukt op de geschiedenis van de figuratieve kunst. Het werd verscheidene malen afgebeeld, onder andere op een tekening van Cantagallina uit 1613 en op een schilderij dat toegekend wordt aan P. Snayers. De twee werken, die in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van Brussel worden bewaard, tonen het goed, respectievelijk voor en na de bebouwing.

Door de eeuwen heen, heeft het goed heel wat personaliteiten onderdak verschaft, zoals Marie de Medici en Olympe Mancini, de moeder van de prins Eugène van Savoye, in het begin en op het einde van de XVIIde eeuw, de graaf de Coblenz en de prins de Stahrenberg die het land in de XVIIIde eeuw onder Oostenrijks Bewind regeerden.

Naast de grote historische waarde bezit het hotel een onmiskenbare artistieke waarde, ondanks een aantal wijzigingen en recentere verbouwingen, onder meer in de XIXde eeuw en, wat de gevel aan de Wolstraat betreft, in 1955. De heropbouw in 1955 respecteerde overigens de oorspronkelijke gevelorganisatie en ook de verbouwingen in de XIXde eeuw kunnen worden beschouwd als waardevolle bijdragen in de zin van het Charter van Venetië.

Het hotel de Mérode-Westerloo, één van de laatste, belangrijke oude hotels die Brussel nog telt, sluit daarenboven aan op de oorspronkelijke bebouwing van de Wolstraat. Ondanks het feit dat in de straat talrijke panden zijn afgebroken, is die bebouwing trouwens vrij goed bewaard gebleven.

Om al deze redenen, verdient het goed dan ook te worden beschermd.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 14.04.1994

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Charles PICQUE.

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FAÇADES DONNANT SUR LA PLACE POELAERT, LA FAÇADE DONNANT SUR LA RUE AUX LAINES AINSI QUE LE VOLUME DES TOITURES DE L'HOTEL DE MERODE-WESTERLOO SIS RUE AUX LAINES 23 A BRUXELLES

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS AAN HET POELAERTPLEIN, DE GEVEL AAN DE WOLSTRAAT, EVENALS DE BEDAKING VAN HET DE MERODE-WESTERLOO HOTEL GELEGEN WOLSTRAAT 23 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

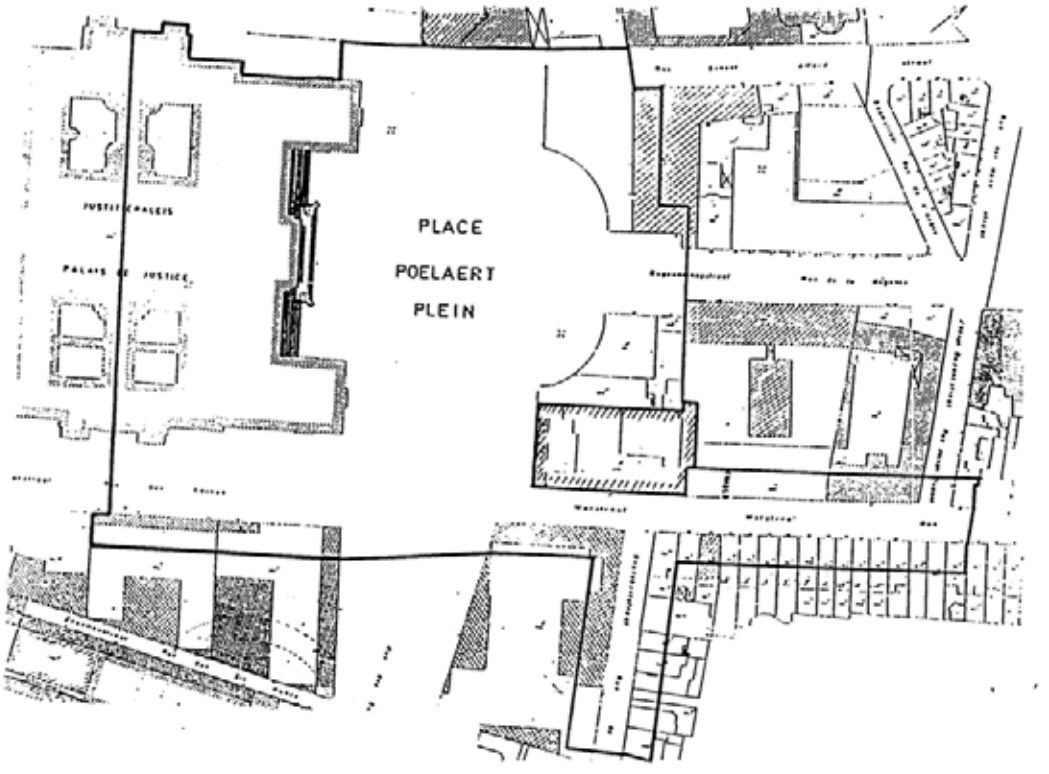

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17-04-1997

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17.04.1997.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

V.9605